
Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

УДК 343.2/7

DOI 10.33244/2617-4154.3.2020.122-130

Р. Ф. Аракелян,

к.ю.н.,

e-mail: rozyna@ukr.net

Університет ДФС України

ORCID ID 0000-0002-4621-7024

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Стаття присвячена висвітленню деяких аспектів кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів. Досліджено вітчизняні доктринальні підходи, процеси та форми прояву кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів, запропоновано правила розмежування конкретних складів корупційних злочинів та правила здійснення кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів. Обґрунтовано необхідність здійснення кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів на засадах синергетичного ефекту.

Ключові слова: корупційний злочин, кваліфікація, кримінально-правова кваліфікація корупційних злочинів, конкуренція статей закону про кримінальну відповідальність.

Р. Ф. Аракелян. Некоторые аспекты криминально-правовой квалификации коррупционных преступлений

В статье освещены некоторые аспекты криминально-правовой квалификации коррупционных преступлений. Исследованы отечественные доктринальные подходы, процессы и формы проявления криминально-правовой квалификации коррупционных преступлений, предложены правила разграничения конкретных составов коррупционных преступлений и правила осуществления криминально-правовой квалификации коррупционных преступлений. Обоснована необходимость осуществления криминально-правовой квалификации коррупционных преступлений на основе синергетического эффекта.

Ключевые слова: коррупционное преступление, квалификация, криминально-правовая квалификация коррупционных преступлений, конкуренция статей закона об криминальной ответственности.

Метою статті є правовий аналіз певних доктринальних ключових аспектів кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів для винайдення єдиного уніфікованого підходу практики їх застосування.

Постановка проблеми. Вітчизняна законодавча підвалина кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів насамперед заснована на концептуальних теоретико-прикладних засадах, що обумовлені положеннями Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15.05.2003 (додатковим протоколом до неї), Конвенції ООН проти

транснаціональної організованої злочинності від 04.02.2004 (протоколами до неї), Конвенції ООН проти корупції від 31.10.2003. Вищевказаними міжнародними правовими актами встановлюється певна модель та стандарти засобів правового впливу на корупційні злочини. Вітчизняна емпірична перцепція кваліфікації корупційних злочинів не виробила уніфікованого підходу застосування міжнародно-правової моделі та стандартів у контексті інтерпретації та кваліфікації корупційних злочинів, передбачених положеннями стст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 366-1, 368, 368-3-369, 369-2, 369-3 Кримінального кодексу України, з урахуванням правових норм спеціального законодавчого акта. Відсутність усталених єдиних підходів до кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів ускладнює кримінально-правову оцінку корупційних злочинів та фактично негативно впливає на процес протидії корупційним злочинам компетентними інституціями, водночас корупційні злочини загрожують ідеалам демократії, правам людини і правопорядку, загрожують економічній та політичній стабільності, сталому розвитку держави та її національній безпеці.

Наразі виникає гостра потреба у визначенні парадигми доктринально-правових начал у контексті теоретичних розробок та підходів до визначення кваліфікуючих ознак корупційних злочинів та їх відмежування серед суміжних злочинних діянь на стадії здійснення належної кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів. Відсутність усталеного уніфікованого підходу (моделі) до кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів спричинює латентний вимір існування корупційної злочинності та ухвалення неправосудних рішень, що, в свою чергу, підриває принцип верховенства права.

Аналіз останніх публікацій. Проблемам кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів приділяється значна увага, зокрема такими вченими, як: А. В. Савченко, О. К. Марін, М. Б. Желік, В. О. Навроцький, М. Й. Коржанський, М. І. Мельник, Є. В. Невмержицький, Т. М. Супрун, В. В. Топчій та ін.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняне доктринальне термінологічне визначення поняття «кваліфікація» сформульовано 1947 року А. А. Герцензоном, який під «кваліфікацію злочинів» (термін «кваліфікація» походить від латинських слів «qualis» (якість) та «facio» (роблю) розумів установлення відповідності конкретного діяння ознакам певного злочину, передбаченого кримінальним законом [1, с. 4]. На думку науковця В. О. Навроцького, кримінально-правова кваліфікація – це оцінка діяння, яке заподіяло чи мало заподіяти істотну шкоду, та характеризується рисами кримінальної протиправності, що полягає у визначенні того, якою статтею (частиною, пунктом статті) кримінального закону передбачене це діяння. У наукових працях В. М. Кудрявцева, Б. А. Курінова, С. А. Тарарухіна, В. Я. Тація, А. В. Савченка, М. Й. Коржанського, П. П. Андрушка спостерігається позитивна зміна доктринальної парадигми цього правового явища, під «кримінально-правовою кваліфікацією злочинів» розуміється встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками вчиненого діяння й ознаками складу злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою, включаючи психологічний та логічний процеси, виміри [2, с. 7–8].

Вітчизняна доктрина права розглядає кваліфікацію корупційних злочинів як вид кримінально-правової кваліфікації та визначає останню як процес та результат встановлення відповідності фактичних ознак конкретного посягання всім ознакам корупційного злочину, передбаченого відповідною статтею Кримінального кодексу України, яка містить рестрикційну кримінально-правову норму. Належна кваліфікація

злочину має визначальне юридичне значення, оскільки її результат визначає кримінально-правові наслідки, обумовлені призначенням покарання. Результат кваліфікації корупційних злочинів відображається у формулі кваліфікації, яка обумовлена вказівкою на статтю (статті, частини статті) Кримінального кодексу України, що містить рестрикційну кримінально-правову норму. Формула кваліфікації повинна відображати структурні елементи суспільно-небезпечного корупційного діяння, вчиненого переважно спеціальним суб'єктом злочину. Кваліфікація корупційних злочинів є різновидом та формою прояву процесу застосування права, якій притаманні ознаки правозастосовної практики кримінального права.

Позитивний результат кримінально-правової кваліфікації обумовлений її вихідними положеннями – принципами, які засновані на загальних принципах права, принципах кримінального, конституційного права та є детермінантою доктрини права. Принципами кримінально-правової кваліфікації є принципи: законності, верховенства права, об'єктивності, відповідності, індивідуальності, повноти, вирішення суперечливих питань на користь особи, що підозрюється у вчиненні злочину, недопустимості подвійного інкримінування, стабільності. При цьому погоджуємося з думкою науковця Н. Ф. Кузнєцової, яка зазначає про те, що відсутність законодавчо визначених правил кваліфікації значно збільшує ризик прояву кваліфікаційних помилок. Виокремлюють таку класифікацію кваліфікаційних помилок: 1) неправильний вибір норми Кримінального кодексу України для кваліфікації злочину; 2) невизнання наявності складу злочину в діяннях, де він є; 3) встановлення складу злочину в діяннях, коли він відсутній [3, с. 21]. На думку науковця В. О. Навроцького, неправильне застосування кримінального закону може полягати у: 1) «підміні» статей Кримінального кодексу України (коли замість статті, яка підлягає застосуванню, робиться посилення на іншу статтю); 2) «надлишковому» застосуванню статей Кримінального кодексу України (поряд зі статтями Кримінального кодексу України, які підлягають застосуванню, діяння оцінюється з використанням таких, які до цього випадку не мають відношення, не повинні інкримінуватися); 3) безпідставному застосуванню статей Кримінального кодексу України (має місце у тих випадках, коли скоєне повинно оцінюватися на підставі норм інших галузей права); 4) «пропуску» статей Кримінального кодексу України (незастосуванні їх за наявності до того підстав) [4, с. 370]. Вищевказані помилки зумовлені порушенням типових правил кримінально-правової кваліфікації, які вироблені доктриною права та практикою правозастосування.

Процесом дослідження кваліфікації корупційних злочинів є вивчення питання їх розмежування від суміжних складів злочинів або злочинів, передбачених конкуруючими нормами. Усі ознаки складу злочину виконують відмежувальну роль і призначені основним чином для цього [5, с. 13]. Склад злочину упорядковує процес кримінально-правової кваліфікації, дає змогу здійснювати компаративний аналіз відповідних ознак у загальноприйнятій послідовності, гарантує, що певні ознаки будуть зігноровані чи пропущені. За таких умов процес кваліфікації злочинів за своєю сутністю полягає в послідовному відмежуванні кожної ознаки вчиненого діяння від ознак інших суміжних складів злочинів або злочинів, передбачених конкуруючими нормами [6, с. 146].

Кримінально-правовій кваліфікації корупційних злочинів притаманна конкуренція статей закону про кримінальну відповідальність, йдеться про варіативний діапазон складів кримінального злочину за умови відсутності ознак множинності злочинів, що

обумовлює необхідність вибору єдино правильного складу злочину. Вказана варіативність злочинів обумовлена двома чи декількома суміжними складами злочинів, що підлягають розмежуванню, а також колізіями статей закону про кримінальну відповідальність, законодавчими прогалинами. Правила процесу винайдення норми права (статті), що підлягає застосуванню у вищезазначених випадках, не є уніфікованими. Варто зазначити, що поняття «конкуренція» застосовується у кримінальному праві для позначення проблеми вибору кримінально-правової норми, яка виникає у процесі кваліфікації злочину, коли вчинене особою злочинне діяння «підпадає» під ознаки двох чи більше норм Особливої частини КК України [7]. Погоджуємося з думкою науковця О. К. Марін, який зауважує, що правильне вирішення питання про застосування конкуруючих кримінально-правових норм має важливе значення для практики, оскільки є запорукою для використання кримінальної репресії в суворій відповідності із законом [8, с. 7]. Науковець О. К. Марін пропонує виокремлювати таку конкуренцію: 1) загальної та спеціальної норм, де відбувається підпорядкування за обсягом; 2) частини і цілого, де відбувається підпорядкування за змістом; 3) спеціальних норм, де відсутнє підпорядкування між конкуруючими спеціальними нормами, але таке підпорядкування існує між кожною з них з єдиною загальною нормою [8, с. 106, 107]. Варто зазначити, що конкуренція кримінально-правових норм корупційних злочинів, які обумовлені прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди, існує у таких видах: конкуренція загальної та спеціальної норм; конкуренція частини і цілого; конкуренція кількох пунктів статті, які передбачають кваліфікуючі обставини [9, с. 132–133].

У теорії кримінального права зауважено, що практичне значення розмежування складів злочинів не зводиться лише до з'ясування змісту спільних та відмінних ознак порівнюваних складів злочинів, оскільки спрямоване на те, щоб застосувати саме ту норму, яка передбачає відповідальність за вчинення відповідного посягання. У разі розмежування конкретних складів корупційних злочинів необхідно встановити правила кримінально-правової кваліфікації, не останнє значення у виборі яких повинно належати тому, який характер співвідношення між собою мають складі корупційних злочинів зі спільними ознаками. За таких умов для подолання конкуренції необхідно виконати дві дії: 1) визначити вид конкуренції кримінально-правових норм; 2) застосувати вироблене теорією кримінального права правило подолання конкуренції певного виду [10].

У правозастосовній діяльності непоодинокими є випадки, коли під час здійснення кримінально-правової кваліфікації виникають ситуації, коли різні складі злочинів характеризуються, з одного боку, рядом спільних ознак, а з іншого – ознаками, що їх відрізняють. Такі складі злочинів є суміжними, наявність рис подібності яких і зумовлює необхідність їх відмежування [11, с. 161]. Суміжні складі відображають злочини як з однаковим, так і з різним характером суспільної небезпеки. Алгоритм розмежування суміжних складів злочинів запропонував В. О. Навроцький, який, зокрема, пропонує: знайти спільне (те, що об'єднує порівнювані об'єкти, які відзначаються як споріднені); вивести ознаки, за якими порівнювані об'єкти відрізняються між собою; встановити, у чому полягає відмінність розмежувальних ознак [12, с. 59]. Водночас варто зважати на те, що не всі ознаки складу злочину можуть виконувати роль розмежувальних (неможливо розрізнити злочини за загальним об'єктом, причинним зв'язком, загальними ознаками суб'єкта злочину), оскільки ними виступають лише обов'язкові ознаки складу, які прямо передбачені в диспозиції відповідних статей Особливої частини КК України [13, с. 65].

Доктринальні аспекти кваліфікації корупційних злочинів передбачають кримінально-правову оцінку поведінки (діяння) особи шляхом встановлення кримінально-правових визначальних ознак, визначення кримінально-правової норми, що підлягає застосуванню, та встановлення відповідності (тотожності, ідентичності) ознак вчиненого діяння конкретному складу злочину, передбаченому нормами кримінального законодавства, за відсутності фактів, що виключають злочинність діяння.

Кваліфікація корупційних злочинів має системний характер та не обмежується складами кримінальних злочинів, визначених у примітці ст. 45 Кримінального кодексу України, зокрема статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 366-1, 368, 368-3-369, 369-2, 369-3 Кримінального кодексу України [14]. Наявність у діях особи ознак складу злочину (злочинів), перелічених у примітці до ст. 45 Кримінального кодексу України, автоматично не засвідчує про те, що злочин є корупційним, оскільки підлягають встановленню апріорні ознаки корупційності, що засновані на положеннях стст. 1 та 3 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції» та які обумовлюють спричинення шкоди інтересам держави, суспільства та особи [15]. У статті 65 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції» визначено, що за вчинення будь-яких корупційних правопорушень (під такими розуміються діяння, що містять ознаки корупції, за які законом встановлено кримінальну відповідальність зокрема) особи, зазначені в ч. 1 ст. 3 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції», притягаються до кримінальної відповідальності у встановленому законом порядку [15]. У контексті правильної кваліфікації корупційних злочинів та тлумачення корупційних правопорушень, правові положення вищезазначеного спеціального законодавчого акта підлягають застосуванню в поєднанні із складами злочинів, передбачених статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 366-1, 368, 368-3-369, 369-2, 369-3 Кримінального кодексу України, вказане засвідчує їх синергетичну дію [14]. Розрізнене тлумачення вказаної категорії залежно від сфери правозастосування, а тим більше її розширене тлумачення виключно для цілей Кримінального кодексу України є неправильним та неприйнятним.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 3 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції» суб'єктами, на яких поширюється дія вказаного законодавчого акта, зокрема є особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, – у випадках, передбачених вказаним законодавчим актом [15]. Такий випадок єдиний, передбачений ст. 22 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції» «Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища». Особам, зазначеним у частині першій статті 3 вказаного законодавчого акта, забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, зокрема використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах. Відтак у контексті розслідування корупційних злочинів, наприклад відносно службових осіб юридичної особи приватного права згідно з правилами п. 3 ч. 1 ст. 3, ст. 22 Закону України

від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції», ст. 45 Кримінального кодексу України, вказана особа була б суб'єктом корупційного злочину виключно, якщо б вона використала своє службове становище з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших конкретних осіб. Протиправне діяння хоч і пов'язане із зловживанням своїм службовим становищем, але вчинене без вказаної мети, яка є визначальною ознакою корупційного правопорушення, а відтак і корупційного злочину, тому засвідчує відсутність підстав для визнання вчиненого злочину таким, що має ознаки корупційного. Вищезазначений правовий висновок повністю ґрунтується на положеннях ст. 1 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції», за яким корупційним правопорушенням, незалежно від того, чи воно має наслідком кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність, визнається виключно діяння, яке містить ознаки корупції, вичерпний перелік яких також викладено в законодавчому акті. Аналогічні правові висновки закріплені в рішенні Конституційного суду України від 06.10.2010 за справою № 21-рп/2010 [15].

У Кримінальному кодексі України з огляду на його завдання цілком логічно передбачено особливі кримінально-правові наслідки виключно відносно корупційних злочинів, при цьому не врегульовано випадки вчинення злочинів, які підпадають під ознаки терміна «правопорушення, пов'язане з корупцією» – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені спеціальним законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну відповідальність [15]. У контексті кваліфікації корупційних злочинів важливе значення мають особливості кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення, за яких правова позиція потерпілого може нівелювати будь-які кримінальні процесуальні завдання публічного обвинувачення та потягти за собою закриття кримінального провадження, зокрема і щодо особливо тяжкого злочину, крім вчиненого організованою групою, або шкода від якого завдана державним інтересам. Кримінальне провадження повинно здійснюватися виключно в межах висунутого обвинувачення відповідно до обвинувального акта, в якому, за наявності правових підстав, має бути обов'язково вказано про те, що особа обвинувачується у вчиненні саме корупційного злочину з наведенням у її діях ознак корупції, за відсутності вказаних обставин відсутні підстави для визнання злочину корупційним.

Висновки. Вищевикладений правовий аналіз та дослідження доктринальних ключових аспектів кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів обумовлені такими аргументованими судженнями та висновками:

– вітчизняна доктрина права розглядає кваліфікацію корупційних злочинів як вид кримінально-правової кваліфікації та визначає останню як процес і результат встановлення відповідності фактичних ознак конкретного посягання всім ознакам корупційного злочину, передбаченого відповідною статтею Кримінального кодексу України;

– кваліфікація корупційних злочинів є різновидом та формою прояву процесу застосування права, якій притаманні ознаки правозастосовної практики кримінального права. При цьому процесом дослідження кваліфікації корупційних злочинів є вивчення питання їх розмежування від суміжних складів злочинів або злочинів, передбачених конкуруючими нормами;

– встановлено, що кримінально-правовій кваліфікації корупційних злочинів притаманна конкуренція статей закону про кримінальну відповідальність, при цьому правила процесу винайдення норми права (статті), що підлягає застосуванню у відповідних випадках не є уніфікованими;

– встановлено, що конкуренція кримінально-правових норм корупційних злочинів, які обумовлені прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди, мають різні модифікації. Розмежовуючи конкретні склади корупційних злочинів, запропоновано встановити правила кримінально-правової кваліфікації, не останнє значення у виборі яких повинно належати тому, який характер співвідношення між собою мають склади корупційних злочинів зі спільними ознаками;

– аргументовано судження відносно того, що кваліфікація корупційних злочинів має розглядатися системно та не обмежуватися складами кримінальних злочинів, визначених у примітці ст. 45 Кримінального кодексу України. Наявність у діях особи ознак складу злочину (злочинів), перелічених у примітці до ст. 45 Кримінального кодексу України, автоматично не засвідчує про те, що злочин є корупційним, оскільки підлягають встановленню апріорні ознаки корупційності, що засновані на положеннях стст. 1 та 3 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. та які обумовлюють спричинення шкоди інтересам держави, суспільства та особи;

– запропоновано здійснювати кваліфікацію корупційних злочинів та тлумачити корупційні правопорушення на засадах синергетичного ефекту, зокрема на підставі положень Закону України «Про запобігання корупції» в поєднанні із складами злочинів, передбачених статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 366-1, 368, 368-3-369, 369-2, 369-3 Кримінального кодексу України;

– обґрунтовано неправильність та неприйнятність розрізненого тлумачення корупційного злочину залежно від сфери правозастосування, а тим більше його розширеного тлумачення виключно для цілей Кримінального кодексу України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герцензон А. А. Квалификация пре ступлений. М.: Госюриздат, 1947. 146 с.
2. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. М.: Юридическая литература, 1972. 352 с.
3. Кузнецова Н. Ф. Проблемы квалификации преступлений: лекции по спецкурсу «Основы квалификации преступлений» / науч. ред. и предисл. академика В. Н. Кудрявцева. М.: Издательский Дом «Городец», 2007. 336 с.
4. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
5. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів: навчальний посібник. Видання 2-ге. К.: Атіка, 2002. 640 с.
6. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юристъ, 2004. 304 с.
7. Портнов А. В., Москалюк О. В. Конкуренція і колізія норм права: співвідношення понять. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. № 15 (2'2012). С. 1–6. URL: <http://erub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article>
8. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: монографія. К.: Атіка, 2003. 224 с.
9. Желік М. Б. Питання кваліфікації злочинів, які полягають у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержанні неправомірної вигоди. *Верховенство права. Республіка Молдова*. 2017. № 4. С. 142–146.

10. Марін О. К Проблеми подолання конкуренції кримінально-правових норм при застосуванні КК України 2001 р. URL: <http://www.lawyer.org.ua>

11. Марко С. І. Кримінально-правова характеристика виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збуту підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2009. 225 с.

12. Навроцький В. О. Кримінальне законодавство зарубіжних держав: питання особливої частини. Львів: юридичний факультет Львівського державного університету ім. Івана Франка, 1999. 56 с.

13. Навроцький В. О. Проблеми кваліфікації злочинів: конспект лекцій. Львів: Львівський держ. ун-т, 1993. 84 с.

14. Кримінальний кодекс України: від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. *ВВР України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

15. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: zakon2.rada.gov.ua

REFERENCES

1. Hertsenzon A. A. *Kvalyfykatsyia prestuplenyi*. M.: Hosiuryzdat, 1947. 146 s.
2. Kudriavtsev V. N. *Obshchaia teoriia kvalyfykatsyy prestuplenyi*. M.: Iurydycheskaia lyteratura, 1972. 352 s.
3. Kuznetsova N. F. *Problemy kvalyfykatsyy prestuplenyi: lektsyy po spetskursu «Osnovy kvalyfykatsyy prestuplenyi» / nauch. red. y predysl. akademyka V. N. Kudriavtseva*. M.: Yzdatelskyi Dom «Horodets», 2007. 336 s.
4. Navrotskyi V. O. *Osnovy kryminalno-pravovoi kvalifikatsii: navch. posibnyk*. K.: Yurinkom Inter, 2006. 704 s.
5. Korzhanskyi M. Y. *Kvalifikatsiia zlochyniv: navchalnyi posibnyk*. Vydannia 2-he. K.: Atika, 2002. 640 s.
6. Kudriavtsev V. N. *Obshchaia teoriia kvalyfykatsyy prestuplenyi*. 2-e yzd., pererab. y dop. M.: Yurystъ, 2004. 304 s.
7. Portnov A. V., Moskaliuk O. V. *Konkurentsii i kolizii norm prava: spivvidnoshennia poniat. Chasopys Akademii advokatury Ukrainy*. 2012. № 15 (2012). S. 1–6. URL: <http://epub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article>
8. Marin O. K. *Kvalifikatsiia zlochyniv pry konkurentsii kryminalno-pravovykh norm: monohrafiia*. K.: Atika, 2003. 224 s.
9. Zhelik M. B. *Pytannia kvalifikatsii zlochyniv, yaki poliahaiut u pryiniatti propozytsii, obitsianky abo oderzhanni nepravomirnoi vyhody. Verkhovenstvo prava. Respublyka Moldova*. 2017. № 4. S. 142–146.
10. Marin O. K. *Problemy podolannia konkurentsii kryminalno-pravovykh norm pry zastosuvanni KК Ukrainy 2001 r*. URL: <http://www.lawyer.org.ua>
11. Marko S. I. *Kryminalno-pravova kharakterystyka vyhotovlennia, zberihannia, prydbannia, perevezennia, peresylannia, vvezennia v Ukrainu z metoiu zbutu abo zbutu pidroblenykh hroshei, derzhavnykh tsinnykh paperiv chy biletiv derzhavnoi loterei: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08 / Lviv. nats. un-t im. Ivana Franka*. Lviv, 2009. 225 s.

12. Navrotskyi V. O. Kryminalne zakonodavstvo zarubizhnykh derzhav: pytannia osoblyvoi chastyny. Lviv: yurydychnyi fakultet Lvivskoho derzhavnoho universytetu im. Ivana Franka, 1999. 56 s.

13. Navrotskyi V. O. Problemy kvalifikatsii zlochyniv: konspekt lektsii. Lviv: Lvivskiy derzh. un-t, 1993. 84 s.

14. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: vid 5 kvitnia 2001 r. № 2341-III. *VVR Ukrainy*. 2001. № 25–26. St. 131.

15. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII. URL: zakon2.rada.gov.ua

R. Arakelyan. Some aspects of the criminal legal qualification of corruption crimes

The article is devoted to covering some aspects of criminal qualification of corruption crimes. Domestic doctrinal approaches, processes and forms of manifestation of criminal-law qualification of corruption crimes have been investigated, the rules of demarcation of specific structures of corruption crimes and rules of criminal-law qualification of corruption crimes have been proposed.

The necessity of criminal-law qualification of corruption crimes on the basis of synergetic effect had been substantiated. The legal analysis and investigation of the doctrinal key aspects of the criminal qualification of corruption crimes are conditioned by the following substantiated judgments and conclusions: the domestic doctrine of law is considered the qualification of corruption crimes as a type of criminal law qualification and determines the latter as a process and result of establishing the conformity of factual signs of a specific violation to all signs of a corruption crime, it is provided for by the relevant article of the Criminal Code of Ukraine; it is established that competition of criminal norms of corruption crimes, which are conditioned by acceptance of the offer, promise or receipt of undue benefit, have different modifications. Distinguishing the specific types of corruption offenses, it is proposed to establish the rules of criminal qualification, last but not least in the choice of which should belong to what the nature of the correlation between the corruption structures with common features; we have augmented that the qualification of corruption crimes should be systematically considered and not limited to the criminal offenses set out in the note Art. 45 of the Criminal Code of Ukraine. The presence in the actions of the person signs of the crime (crimes) listed in the note to Art. 45 of the Criminal Code of Ukraine does not automatically certify that the crime is corrupt, since they are subject to the establishment of a priori signs of corruption based on the provisions of Article 1 and Art. 3 of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" of October 14, 2014 and which cause damage to the interests of the state, society and individuals; it is proposed to qualify corruption crimes and to interpret corruption offenses on the basis of synergistic effect, in particular, on the basis of the provisions of the Law of Ukraine «On Corruption Prevention» in conjunction with the crime compositions provided for in Articles 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, 410, 354, 364, 364-1, 365-2, 366-1, 368, 368-3-369, 369-2, 369-3 of the Criminal Code of Ukraine; it is provided wrong and unacceptable crime of corruption disparate interpretations depending on the scope of law, and especially its broad interpretation only for the purposes of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: corruption crime, qualification, criminal legal qualification of corruption crimes, competition of articles of the law on criminal liability.

Стаття надійшла до редколегії 3 вересня 2020 року